

Handläggare
Linnéa Lundbäck
Telefon: 08-50810063**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2024-05-15

Remiss av Betänkandet - En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26), KS 2024/482

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS 2024/482.

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har mottagit en remiss av Betänkandet – En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26), för yttrande.

I betänkandet presenteras resultat och överväganden från utvärderingar av reformer som infördes i sjukförsäkringen 2021 och 2022. I utredningen konstateras att flera av reformerna inte har uppnått avsett syfte. Återgången i arbete har minskat och det noteras att ingenting tyder på att reformerna har haft några effekter för individernas hälsa. De förslag som framförs i utredningen innebär till stor del en återgång till det regelverk som gällde innan reformernas genomförande. Den reform som i utredningen anses bör behållas avser sjukersättning för äldre. Förslaget är att förändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2025.

Förvaltningen ser att de striktare regler som föreslås i betänkandet kan leda till att medarbetare går tillbaka i tjänst utan att egentligen ha arbetsförmåga i ordinarie arbete. Förvaltningen ser vidare att det kommer att krävas ett tidigt och effektivt rehabiliteringsarbete som arbetsgivare, och att det finns behov av fortsatta kompetensutvecklingsinsatser och stöd till chefer. Vidare ser förvaltningen att samverkan med företagshälsovården och Försäkringskassan kommer att bli allt viktigare framöver.

Bakgrund

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har mottagit en remiss av Betänkandet – En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26), för yttrande senast den 14 maj 2024. Förvaltningen har ansökt om, och beviljats, anstånd till den 16 maj 2024. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Ärendet

En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2023:26).

Regeringen beslutade i juni 2022 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utvärdera de senaste årens förändringar i sjukförsäkringens regelverk. I februari 2023 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv och samma dag utsågs en ny särskild utredare samtidigt som den tidigare entledigades från uppdraget.

I betänkandet presenteras resultat och överväganden från utvärderingar av reformer som infördes i sjukförsäkringen 2021 och 2022. I uppdraget ingick att analysera effekterna i flera avseenden kopplade till individens användning av sjukförsäkringen, arbetsutbud och ekonomiska situation.

Det övergripande syftet med reformerna som genomfördes under 2021 och 2022 var att öka flexibiliteten i sjukförsäkringen och de försäkrades ekonomiska trygghet och förståelse för regelverket. Därigenom skulle sjukförsäkringens förutsägbarhet och legitimitet stärkas. Ett centralt syfte var också att fler ska kunna avsluta sin rehabilitering under trygga former och återgå i arbete hos den egna arbetsgivaren.

Reformerna bestod i att undantagsregler infördes för *övervägande* respektive *särskilda skäl*, vilket innebar att prövningen av arbetsförmågan mot ett normalt förekommande arbete på arbetsmarknaden kunde skjutas upp i syfte att ge den försäkrade och arbetsgivare mer tid att via rehabilitering och anpassning av arbetsuppgifter öka chanserna för en varaktig återgång hos arbetsgivaren, samt för att det kan finnas situationer då den försäkrade kan behöva mer tid för rehabilitering för att komma tillbaka i sitt ordinarie arbete. *Äldre regler* infördes inom sjukpenningen och sjukersättningen, eftersom det gamla regelverket ansågs missgynna försäkrade med ett långt arbetsliv bakom sig inom ett fysiskt krävande yrke och för att sänkta krav för rätt till sjukersättning skulle leda till att färre äldre skulle ta ut ålderspension i förtid. Därutöver infördes bestämmelser om

Behovsanställda där syftet var att skapa ett mer rättvist regelverk där fler skulle ges ett bättre försäkringsskydd. Ett krav om ”*Angiven yrkesgrupp*” infördes som innebär att Försäkringskassan ska ange en eller flera yrkesgrupper inom vilken den försäkrade bedöms ha arbetsförmåga, vilket syftade till att öka begripligheten för den försäkrade. *Ökad flexibilitet vid deltidssjukskrivning* infördes med en förhoppning om att flexibla regler kunde göra att situationer där individen helt behöver avstå från att arbeta istället för att arbeta till viss del, kunde undvikas.

I utredningen konstateras att flera av reformerna inte har uppnått avsett syfte. Återgången i arbete har minskat och det noteras i utredningen att ingenting tyder på att reformerna har haft några effekter för individernas hälsa. Vidare konstateras att de reformer som syftat till att göra sjukförsäkringen mer flexibel istället gjort försäkringen mindre förutsägbar och mer sårbar för överutnyttjande. Sammantaget har reformerna, enligt utredningen, urholkat viktiga principer i sjukförsäkringen om att sjukförsäkringen dels är en inkomstbortfallsförsäkring i händelse av arbetsförmåga till följd av sjukdom, dels en omställningsförsäkring som ställer krav på omställning för den som inte kan återgå till sin tidigare arbetsgivare.

De förslag som framförs i utredningen innebär till stor del en återgång till det regelverk som gällde innan reformernas genomförande. De bestämmelser som i utredningen anses bör behållas avser sjukersättning för äldre, vilket motiveras genom att tidigare forskning visat att de tidigare reglerna varit alltför strikta. Förslaget är att förändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2025.

I utredningen lämnas även förslag på ytterligare reformer som bör utredas närmare i syfte att stärka drivkrafterna inom sjukförsäkringen. Förslagen syftar till att öka förutsättningarna för en långsiktigt stabil sjukfrånvaro och en sjukförsäkring som präglas av förutsägbarhet, rättssäkerhet och hög legitimitet.

Förslaget om *Harmoniserat arbetsmarknadsbegrepp inom sjukpenning och sjukersättning* grundar sig i att villkoren för rätt till sjukpenning respektive sjukersättning skiljer sig åt och att diskrepansen riskerar att skapa en inlåsning i sjukpenning bland försäkrade som bedöms ha tillräckligt nedsatt arbetsförmåga för att ha rätt till sjukpenning men inte för att ha rätt till sjukersättning.

Förslaget om *Förstärkt arbetsgivaransvar* handlar om att det enligt utredningen finns skäl att se över hur arbetsgivarens incitament att agera för arbetsåtergång och motverka sjukfrånvaro kan stärkas.

Förslaget om *Starkare incitament för hälso- och sjukvården i sjukskrivningsprocessen* handlar om att det finns svårigheter i läkarnas arbete att göra korrekta bedömningar av individers arbetsförmåga, att läkares benägenhet att utfärda läkarintyg påverkas av incitament som till exempel hur vårdgivarens lönsamhet är kopplad till individens val av vårdgivare, samt att inga systematiska uppföljningar genomförs av olika vårdgivares läkarintygsskrivande.

Förslaget om *En bortre tidsgräns för rätt till sjukpenning* grundar sig i att forskning inom såväl sjukförsäkringen som angränsande system, visar att en bortre tidsgräns för rätten till ersättning fyller en viktig funktion. Bland annat för att upprätthålla drivkrafterna för samtliga aktörer att hitta en lösning för den försäkrade innan tidsgränsen nås. Vad en maximal tidsgräns ska vara samt hur en eventuell rutin för överlämning till Arbetsförmedlingen ska utformas för de som når den bortre tidsgränsen, bör enligt utredningen utredas närmare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kvalitetsavdelningen i samråd med socialtjänstavdelningen och HR-avdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I de kontakter som förvaltningen har med invånare inom enheten för ekonomiskt bistånd och arbete, är det få personer som har en arbetsgivare. De gånger en person har det, uppmanar förvaltningen tidigt till samverkan med berörda parter för att möjliggöra rätt till sjukförsäkring, och om möjlighet till återgång till arbete på sikt.

Som arbetsgivare har förvaltningen ansvar för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen för medarbetarna.

Förvaltningen ser en risk i att de striktare regler som föreslås i betänkandet kan leda till att medarbetare går tillbaka i tjänst utan att egentligen ha arbetsförmåga i ordinarie arbete. Detta främst som en konsekvens av att inkomsten hotas. Arbetsgivaren är skyldig att i möjligaste mån anpassa arbetet, vilket också görs i hög grad, men det får inte innebära en ökad belastning på övriga medarbetare eller påverka verksamheten.

Majoriteten av de sjukskrivna är kvinnor, och i kommunerna är det fler kvinnor än män som arbetar, vilket kan innebära en större påverkan för kommuner och motsvarande organisationer jämfört med organisationer där flertalet medarbetare är män.

lyckas med det ser förvaltningen att det kommer att behövas fortsatta kompetensutvecklingsinsatser och stöd till chefer inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Det kan medföra behov av ökade resurser. Även samverkan med företagshälsovården kommer att vara en viktig del i arbetet framöver.

Vidare ser förvaltningen att samverkan med Försäkringskassan kommer att bli allt viktigare, där Försäkringskassans tillgänglighet och samordningsansvar är centrala delar som behöver fungera väl.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Maria Härenstam
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Betänkandet – En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022 (SOU 2024:26).

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2024-05-14
Maria Härenstam, Avdelningschef	2024-05-14